

ERDÉLYI MOZAIK KOCKÁK

IRTA: SZILB.

Cuza vasgárdista ifjai kimondták a jelszót, „Rómánia a románoké“ és még ádázabbul folyik a harc „a szerintük legveszélyesebb idegenek“ a magyarok ellen. A magyarság pedig erőin felül állja még a harcot, habár az események őket már a megtorpanás lemondás határaihoz igen közel sodorták. Nem is csodálható ez. Nem tudjuk helytelenítsük-e a magyar képviselőknek mandátumukról való lemondási szándékát Titulescu legutóbbi képviselőházi kirohanása után. A népszövetségi alapokmány nagy védője ismét cáfolja önmagát. Tanuságot tett arról, hogy rövidesen a magyarság legális úton sem keresheti bajai orvoslását.

A guerilla harc szünet nélkül tart. A támadások a magyarság létének három főbázisa ellen irányulnak: kultúra, gazdaság, lélek. Nem célozom itt hosszúságos magyarázkodásokba bocsájtkozni, de az említettek bizonyítására néhány új adatot kétségtelenül szükséges felhozni. A magyar intelligencia betörési szándékát leginkább a középiskolákban láthatjuk. Az 1933–34. tanévben a kolozsvári bizottság előtt 100 kisebbségi (magyar) érettségiző közül 17 jutott át, a temesvári piaristák 23 növendéke közül 3. lényegesen jobb volt az aradi kath. gimn. érettségizőinek eredménye, átment 50% t. i. 4 közül 2!! Hosszas volna beszélni a Székelyföldön fölállított román csodákról. Avagy arról, hogy 4295 állami elemi iskola közül csak 220 magyar tagozatú és milyen ez a magyar tagozat. Továbbá, hogy 261400 tan köteles magyar gyermek közül csak 75000 jár felekezeti magyar iskolába. Mi lesz a többi 186400 magyar lélekkel. A temesvári piaristák gimnáziumuk visszaadása iránti fölebbezését a semmítőszék elutasította. Quisifor, Ghibu kolozsvári egyetemi tanár pedig nem győz eléggé kutatni adatok után, melyek alapján a még meglévő iskolákból el lehetne venni néhányat, avagy melyek alapján ki lehetne kezdeni a volt kath. Státus vagyonát. Angelescu kultusz miniszter a felekez. magyar iskolák nyilvánossági jogának szép sorban való megvonásával szabályszerűen idézte és idézi elő azok elnéptelenedését. A magyar sajtó a cenzúra súlyos nyomása alatt alig lélezkedik. Vigasztaló még hogy kulturális egyesületeink valahogy működnek s virágzik az erdélyi magyar irodalom. Kérdés, hogy meddig? — Gazdaságilag sem jobb a helyzet. A régebbi nagy

művelet az agrárreform, kisajátítás volt és kivették a magyarság kezéből a földbirtokot. Az újabb érdekesség a konverziós törvény melynek segítségével a magyarság megmaradt vagyona is elpusztult. A kínzások legáltalánosabb eszköze: a nyelvvizga, melynek eredménye sok kenyér nélkül maradt dolgozó magyar. A nyugdíjasok félévi hátralékuk fejében bonn-t kaptak, amit eredeti értékének 30%-ra lehetett beváltani. A magyar iparos és kereskedő helyzetéről is sokat lehetne beszélni — A lelki fásultság a két előző oknak csaknem természetes következménye. Elveszti nyelvét vallása követeléséből kárt lát, nevét elemzik. Hol németnek, hol románnak nyilvánítják. A magyar leányoknak románokkal való összeházasodási statisztikája ijesztő képet mutat. Ha pedig akad szívósan védekező mindég van eszköz a megtörésére.

Feltűnő érdekessége a kisebbségi kérdésnek, hogy csak a magyar ellen folyik ez a szívós harc, mert a német, bolgár és zsidó kisebbség határozottan kedvezményekben részesül a magyarság rovására. Szatmár megye elmagyarosodott községeiben ismét német pap predikál. A temesvári Bánáciában nevelődik a sok ösztöndíjas. Az aradi magyar zárda hamarosan német kézre jut. A szellemi német-szász iskolákban láda számára osztogatják a friss német sajtótermékeket. A német propaganda szervezet csodálatra méltó munkásságot fejt ki. — A bulgár kormány sűrű érintkezésben van a románnal. — A zsidóság életképes voltáról fölösleges beszélni. — A magyarság pedig teljesen magárahagyatva vergődik.

Ugyanekkor nálunk a gyulai románság bátran szavaltat el ünnepélyén (1935. máj.) költeményt, melyben éppen úgy mint az elhangzott beszédben a jelenlegi súlyos elnyomásukról volt szó. Eljárás: Állam ellenes izgatás. Büntetés: amnesztia. — Azonban a mai magyar társadalom bírálására egyáltalán nem vagyok hívatott. Mindennél többet mondanak egy erdélyi író szavai: „A magyar nemzetnek saját országában a magyar szellemiség oly megtestesítőjének kell lennie, hogy a kisebbségi magyarság igazi szellemi mintát láthasson, gazdag lelki forrást, amelyből... életkedvet... meríthessen a maga élete számára.“

Ennyi praemissa után a konklúzió könnyen levonható!